

Zaak C-409/13.

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

28 juni 2019

Verwijzende rechter:

Înalta Curte de Casație și Justiție (Roemenië)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

22 februari 2019

Verzoekende partij:

UCMR – ADA Asociația pentru Drepturi de Autor a Compozitorilor

Verwerende partij:

Pro Management Insolv IPURL, als curator van het faillissement van Asociației Culturale „Suflet de Român”

Voorwerp van het hoofdgeding

Beroepen tegen een beslissing van de Curții de Apel București (rechter in tweede aanleg Bukarest, Roemenië) waarbij verwerende partij, Asociația Culturală „Suflet de Român” (culturele vereniging „Suflet de Român”; hierna: „verweerster”), is veroordeeld tot betaling aan verzoekster, UCMR-ADA Asociația pentru Drepturi de Autor (auteursrechtenvereniging; hierna: „verzoekster”), van een geldbedrag als achterstallige vergoeding voor de mededeling aan het publiek van muziekwerken

Voorwerp en rechtsgrondslag van het verzoek om een prejudiciële beslissing

Verzoek krachtens artikel 267 VWEU om uitlegging van artikel 24, lid 1, artikel 25, onder a), en artikel 28 van richtlijn 2006/112/EG van de Raad van

28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

Prejudiciële vragen

- 1) Verrichten de rechthebbenden van een auteursrecht op muziekwerken een dienst in de zin van artikel 24, lid 1, en artikel 25, onder a), van richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde (btw-richtlijn) jegens de organisatoren van een optreden van wie de organisaties voor het collectief beheer van auteursrechten op grond van een toestemming die is gegeven in de vorm van een exclusieve licentie, in eigen naam maar voor rekening van die rechthebbenden vergoedingen innen voor de mededeling aan het publiek van de muziekwerken?
- 2) Indien de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord, handelen de organisaties voor het collectief beheer van auteursrechten, wanneer zij van de organisatoren van een optreden vergoedingen innen voor het recht op mededeling aan het publiek van de muziekwerken, dan als belastingplichtige in de zin van artikel 28 van de btw-richtlijn en moeten zij dan facturen met btw uitreiken aan de respectieve organisatoren van het optreden en moeten, wanneer vergoedingen worden betaald aan de rechthebbenden van een auteursrecht op muziekwerken, deze rechthebbenden op hun beurt facturen met btw uitreiken aan de organisatie voor het collectief beheer van auteursrechten?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht en rechtspraak van het Hof

Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde; artikelen 2, 24, 25 en 28

Arresten van 18 januari 2017, SAWP (C-37/16, EU:C:2017:22), en 14 juli 2011, Henfling e.a. (C-464/10, EU:C:2011:489)

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal (wet nr. 571/2003 tot invoering van het wetboek van belastingen), zoals van toepassing ten tijde van de feiten van het hoofdgeding

Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe (wet nr. 8/1996 betreffende de auteursrechten en de naburige rechten)

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 Verzoekster is een vereniging voor het collectieve beheer van de vermogensrechtelijke auteursrechten op muziekwerken die toebehoren aan uitgevers, rechtspersonen of natuurlijke personen die toestemming hebben gekregen. Verzoekster is door Oficiul Român pentru Drepturile de Autor (Roemeens bureau voor auteursrecht) aangeduid als de enige organisatie die is belast met de inning van de vergoedingen die auteursrechtelijk verschuldigd zijn voor de mededeling aan het publiek van muziekwerken tijdens concerten, optredens of artistieke evenementen.
- 2 Verweerster is een rechtspersoon die actief is in de organisatie van optredens waarbij muziekwerken aan het publiek worden meegedeeld.
- 3 Op 16 november 2012 heeft verweerster een concert georganiseerd waarvoor zij van verzoekster toestemming in de vorm van een niet-exclusieve licentie voor het gebruik van muziekwerken heeft ontvangen, op grond waarvan zij ertoe verplicht was aan verzoekster vergoedingen te betalen voor een bedrag dat was berekend in de licentie.
- 4 Aangezien verweerster slechts een deel van deze vergoedingen had betaald, heeft verzoekster een vordering in rechte ingesteld. Zowel de bodemrechter als de rechter in tweede aanleg heeft verzoeksters vordering gegrond verklaard. Anders dan de rechter in eerste aanleg heeft de appelrechter vastgesteld dat de inning van de vergoedingen door verzoekster geen belastbare handeling uitmaakt en dat de vergoedingen die verschuldigd zijn voor de mededeling aan het publiek van muziekwerken, niet aan btw zijn onderworpen. Bijgevolg heeft de appelrechter het bedrag waartoe verweerster in eerste aanleg was veroordeeld, verminderd met het bedrag aan btw.
- 5 Tegen de uitspraak van de appelrechter heeft zowel verzoekster als verweerster cassatieberoep ingesteld bij de verwijzende rechter.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 6 **Verzoekster** komt op tegen het feit dat de appelrechter verweersters verplichting tot betaling van btw ongedaan heeft gemaakt. Volgens verzoekster is met de toestemming, in de vorm van een niet-exclusieve licentie, die is gegeven op grond van het recht om de mededeling aan het publiek van muziekwerken toe te staan en bij de uitoefening daarvan aan verweerster het exclusieve gebruik van de vermogensrechtelijke auteursrechten toegestaan binnen de perken van de gegeven toestemming. Overeenkomstig de wet wordt deze toestemming gegeven in ruil voor een vergoeding, met toepassing van de btw, aangezien de inning van dergelijke vergoedingen door een organisatie voor het collectieve beheer van auteursrechten btw-rechtelijk een belastbare handeling vormt.

- 7 Verzoekster heeft bovendien aangevoerd dat de bestreden rechterlijke beslissing in strijd is met het beginsel van fiscale neutraliteit aangezien – ingeval de inning van de vergoedingen door verweerster van de gebruikers voor de toepassing van de btw geen belastbare handeling vormt – deze belasting voor rekening van verzoekster komt, hoewel zij niet de eindverbruiker is, dat wil zeggen voor rekening van de auteurs van de gebruikte werken. De houders van de vermogensrechtelijke auteursrechten op muziekwerken zijn belastingplichtigen en om deze reden worden de vergoedingen aan verzoekster in rekening gebracht met toepassing van het overeenstemmende bedrag aan btw.
- 8 Verzoekster heeft de aandacht gevestigd op de uiteenlopende uitleggingen die aan richtlijn 2006/112 worden gegeven door de rechtsprekende instanties, alsmede op het standpunt van het Ministerului Finanțelor Publice (ministerie van Financiën, Roemenië), dat aan verzoekster heeft meegedeeld dat het geven van toestemming voor het gebruik van muziekwerken middels mededeling aan het publiek, door de organisatoren van optredens in ruil voor een vergoeding, geen dienst vormt voor de toepassing van de btw.
- 9 **Verweerster** komt voornamelijk op tegen het bedrag van de vergoeding waartoe zij is veroordeeld, als gevolg van de onjuiste kwalificatie van het soort optreden dat zij heeft georganiseerd.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

- 10 De **eerste vraag** betreft de kwalificatie als onder bezwarende titel verrichte dienst, in de zin van richtlijn 2006/112, van de handeling waarbij de houders van de rechten op muziekwerken de organisatoren van een optreden toestemming geven voor het gebruik van die werken.
- 11 De verwijzende rechter vraagt zich af of in casu mutatis mutandis toepassing kan worden gemaakt van de juridische redenering die het Hof heeft gevolgd in het arrest van 18 januari 2017, SAWP (C-37/16, EU:C:2017:22), bij de uitlegging van dezelfde bepalingen van de richtlijn 2006/112, ook al is dat arrest niet rechtstreeks relevant voor de onderhavige zaak aangezien dat arrest betrekking heeft op diverse vermogensrechten en op diverse categorieën rechthebbenden. Anders dan de houders van de reproductierechten in geval van kopieën voor eigen gebruik, heeft de auteur van een muziekwerk dus niet alleen een recht op een billijke vergoeding, maar ook het vermogensrecht om al dan niet toestemming te verlenen voor de mededeling aan het publiek, direct dan wel indirect, van muziekwerken, zodra dat recht overdraagbaar is.
- 12 Evenwel zij opgemerkt dat het Hof in het arrest van 18 januari 2017, SAWP (C-37/16, EU:C:2017:22), zich heeft gebaseerd op twee hoofdargumenten om tot het oordeel te komen dat het in dat geval niet ging om een handeling onder bezwarende titel die kenmerkend is voor een „dienst”.

- 13 Ten eerste bleek niet van een rechtsbetrekking waarbij over en weer prestaties worden uitgewisseld tussen houders van reproductierechten of, in voorkomend geval, de collectieve beheersorganisatie voor die rechten, en de producenten en importeurs van blanco dragers en van inrichtingen voor opname en reproductie. De verplichting om de heffingen te storten rustte op deze producenten en importeurs uit hoofde van de nationale wet, die ook de hoogte ervan bepaalde.
- 14 Ten tweede vormde de billijke compensatie niet de rechtstreekse tegenwaarde van een prestatie, want zij is gekoppeld aan het nadeel dat deze rechthebbenden lijden doordat hun beschermde werken zonder hun toestemming worden gereproduceerd.
- 15 Volgens de verwijzende rechter valt niet uit te sluiten dat minstens het eerste argument ook in de onderhavige zaak opgaat, gelet op de rechtsbetrekkingen die ontstaan tussen de houders van de vermogensrechten op muziekwerken en de organisatie voor het collectieve beheer van die rechten, alsmede tussen deze organisatie en de gebruikers van de muziekwerken.
- 16 De verwijzende rechter verklaart dat, volgens de Roemeense wetgeving, de houders van het auteursrecht de bij wet erkende vermogensrechten niet kunnen overdragen aan de organisaties voor collectief beheer, terwijl het collectieve beheer verplicht is voor de uitoefening van het recht op mededeling aan het publiek van muziekwerken. Daarom vertegenwoordigen de organisaties voor collectief beheer ook de rechthebbenden die hun geen mandaat hebben verleend.
- 17 Bovendien benadrukt de verwijzende rechter wat volgt:
 - Zowel de verplichting om toestemming te verlenen in de vorm van een niet-exclusieve licentie als de betaling van de aan de rechthebbenden verschuldigde vergoedingen vindt haar oorsprong in de nationale wet, die ook bepaalt volgens welke criteria de vergoeding moet worden berekend;
 - Ingeval het collectief beheer verplicht is gesteld – zoals in casu –, handelt de organisatie voor collectief beheer krachtens de wet, los van een eventueel uitdrukkelijk mandaat dat haar leden hebben verleend;
 - De vaststelling van het effectieve bedrag is het resultaat van onderhandelingen tussen de organisatie voor collectief beheer en vertegenwoordigers van de gebruikers, in de zin van de wet, zonder dat de rechthebbenden rechtstreeks aan deze onderhandelingen deelnemen;
 - De rechthebbenden ontvangen niet het door de gebruikers daadwerkelijk betaalde bedrag, maar zij ontvangen van de organisatie voor collectief beheer een bepaalde geldsom die wordt verdeeld op evenredige basis en na aftrek van een provisie.
- 18 In deze omstandigheden rijst de vraag of een rechtsbetrekking bestaat waarbij over en weer prestaties worden verricht tussen de rechthebbenden en een bepaalde

gebruiker, en of de geldbedragen die de rechthebbenden uiteindelijk van de organisatie voor collectief beheer ontvangen, de daadwerkelijke tegenprestatie voor een bepaalde dienst vormen.

- 19 Ingeval wordt aangenomen dat een rechtsbetrekking bestaat, moet worden vastgesteld of het in casu kan gaan om de overdracht van een onlichamelijke zaak, mede gelet op de bepalingen van artikel 56, lid 1, onder a), van richtlijn 2006/112, ingevolge hetwelk „de overdracht en het verlenen van auteursrechten” onder de definitie van „dienst” vallen.
- 20 De **tweede vraag** houdt nauw verband met de eerste vraag en rijst enkel indien de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord.
- 21 De verwijzende rechter wenst in wezen dat het Hof verduidelijkt of een organisatie voor collectief beheer, wanneer zij van de organisatoren van een optreden vergoedingen int voor het recht op mededeling aan het publiek van muziekwerken, handelt als een belastingplichtige in de zin van artikel 28 van richtlijn 2006/112.
- 22 De vraag is in casu relevant aangezien dient te worden uitgemaakt of, in de veronderstelling dat verzoeksters vorderingen gegrond zijn, verweerster ook de btw verschuldigd is over de bedragen die zij volgens het vonnis in eerste aanleg dient te betalen. Met andere woorden, vastgesteld dient te worden of de organisatie voor collectief beheer in casu betrokken is bij een dienstverrichting zodat voor de toepassing van de btw ervan wordt uitgegaan dat zijzelf de betrokken dienst heeft afgenomen en verricht.
- 23 De twijfel die omtrent de uitlegging door deze vraag rijst, is het gevolg van de manier waarop verzoekster in casu als organisatie voor collectief beheer daadwerkelijk is betrokken bij een rechtsbetrekking waarbij over en weer prestaties worden verricht tussen de rechthebbenden en een bepaalde gebruiker.
- 24 Zoals blijkt uit de rechtspraak van het Hof omtrent de uitlegging van artikel 28 van richtlijn 2006/112, creëert deze bepaling een juridische fictie waarbij twee identieke diensten achtereenvolgens worden verricht. Volgens deze fictie wordt de marktdeelnemer die bij de dienstverrichting als tussenpersoon handelt en de commissionair is, geacht in eerste instantie de betrokken diensten van de marktdeelnemer voor wiens rekening hij handelt en die de opdrachtgever is, te hebben ontvangen en in tweede instantie deze diensten zelf aan de klant te verstrekken. Bijgevolg wordt in de rechtsverhouding tussen de opdrachtgever en de commissionair hun respectieve rol van dienstverrichter en uitbetaler fictief omgekeerd voor de toepassing van de btw.
- 25 In casu is het volgens de verwijzende rechter niet duidelijk of kan worden geoordeeld dat twee identieke diensten achtereenvolgens worden verricht, temeer daar in het geval waarin het collectief beheer verplicht is gesteld, de organisatie voor collectief beheer ook de rechthebbenden vertegenwoordigt die haar geen mandaat hebben gegeven. Anderzijds lijkt het voor discussie vatbaar te zijn dat de

organisatie voor collectief beheer louter als dienstontvanger handelt in de hoedanigheid van artikel 28 van de richtlijn, gezien de verplichtingen die de wet haar oplegt bij de uitoefening van het collectieve beheer van auteursrechten.

- 26 Wanneer duidelijkheid is geschapen over de hoedanigheid van de organisatie voor collectief beheer in het licht van artikel 28 van richtlijn 2006/112 en eventueel over haar verplichting om facturen inclusief btw uit te reiken aan de respectieve organisatoren van een optreden, moet volgens de verwijzende rechter ook nog worden verduidelijkt of, wanneer aan de auteurs en andere houders van een auteursrecht op muziekwerken vergoedingen worden betaald, zij op hun beurt facturen met btw moeten uitreiken aan de organisaties voor collectief beheer.

WERKDOCUMENT